

ZSÁMBÉKI ZÁRSZÁMADÁS

Egy kiló hus és egy liter bor, ime, a racionális "üzemszervezés" aprócska példája. Mindenki úgy és akkor fogyasztja el a zárszámadás eme járulékát, amikor és ahol jólesik neki, vagyis redukálódott a hajdan bizonyára Zsámbékon is lakomába torkolló közgyűlési körítés. Mert a zsámbéki termelőszövetkezet Tudnivalók című körleveléből másoltam ki a hus és a bor illetően juttatását, miként azt az apróságot is, hogy a "közgyűlésen adjuk ki a rendes havi fizetést." Öszszefügg ez a két adalék - megérne akár egy bővebb vizsgáldást, hogyan változott az utóbbi években a mérleget jóváhagyó közgyűlés szerepe.

Alatta a tervezetnek

Nem paradoxon azt állítani, hogy a korábbiak voltak a szegényesebbek, s a mostaniak a megalapozottabbak, s egyszersmind gazdagabbak. Hiszen a keresmény szinte mindenütt -igy Zsámbékon is- havonta oszlik meg immár, tehát nagyon is jól tudja a tsz-tag -akárcsak a munkás-, hogy milyen teendőért mennyi a jövedelem. A zárszámadás így aztán esetleg prémiumok, jutalmak szétosztására alkalom, ami azonban eltörpül a szövetkezők színe előtti gazdaságelemzés, az okok és célok összevetése mögött.

A zsámbéki közgyűlés szombaton volt -ezt megelőzően ültünk össze Szin Béla elnökkel, valamint Dr Kecskeméti Lajossal, a Budapest környéki Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének titkárával egy röpke gazdaságelemzésre. Annak fölvezetésére, miként is sikeredett a tavalyi év, illetve merre kíván lépni, milyen irányban fejleszti a gazdálkodást ez a fővárostól mindössze 28 kilométerre levő tsz?

-A tavalyi bruttó jövedelem alatta maradt a tervezetnek- mondja Szin Béla. -Tizenhatmillió 600 ezer forintot irányoztunk elő, de a tényleges jövedelem csak 15 millió 600 ezer forint volt. Több tényező befolyásolta ezt: részben az, hogy 1972 januárjától a szociális alapról kifizetett táppénzeket költségként kellett elszámolni, megnöttek az adóterhek, megdrágultak az ipari eredetű eszközök.

Rögvest hozzátehetjük a zsámbéki tsz-elnök szavaihoz: a mind több ipari eredetű anyag árainak emelkedése, az adóterhek súlyosbodása természetesen nem helyi specialitás. Ezért van, hogy mind az országos, mind a megyei zárszámadási összkép jellemzője, hogy jóllehet növekszik a termelés, a jövedelmek stagnálnak. Mégis, Zsámbékon szerény mérvű gyarapodását tudták elérni a személyes jövedelemnek: átlagosan 4,5 százalékkal emelkedett a kereset, s az átlagos, egy főre jutó jövedelem 28 500 forint volt tavaly.

Kifizetődőbb a növénytermesztés

A zárszámadás adatait böngészve az lehet egyik megállapításunk, hogy Zsámbékon kifizetődőbb volt tavaly különféle növényeket termesztetni, mint állatokat tenyészteni. Alaposabb közgazdasági elemzést igényelne persze az okok földérintése, így nem feledkezhetnénk meg az állategészségügyi problémákról sem, a tények mindenestre azt tükrözik, hogy a növénytermesztés 8 millió forintos árbevétele 2 millió 235 ezer forintos nyereséget nyújtott, míg az állattenyésztés 12 millió forintos árbevétele pusztán 793 ezer forint nyereséget produkált.

Mi mindennel foglalkozik ez a szövetkezet? Okvetlenül dicsérendő, hogy -megértvén a népgazdaság szükségleteit- 230 vagon cukorrépát termesztettek. Ez a növény tekintélyes jövedelemhez juttatta egyszersmind a gazdaságot: másfél millió forint bevételhez. Gabona, kukorica -lényegében ezek a növények szabják meg a tsz jövedőjét is, persze nem feledkezhetünk meg az állattenyésztésről sem. Értékesítettek 200 mázsa libát, 150 ezer pecsenyecsirkét, van 100 tehenük, másfél ezer sertésük, s viszonylag tekintélyes a juhászatuk. Meghökkenítő, hogy a szarvasmarháról hozott kormányhatározat nem vág a szövetkezet terveibe. Ezért persze nem ítélhető el a gazdaság vezetése, hiszen a szakosodás általános és a kormányzattól ösztönzött folyamat. Zsámbékon úgy találják, hogy kicsiny a szarvasmarha-állomány, szakosított telep nem épült -nincs értelme ily módon ezzel az állattal foglalkozniuk. S mivel másutt fordított az ebbéli helyzetkép: van modern istálló, de nem áll benne jószág -nos, célszerű a zsámbéki teheneket eladni, s nekik másra berendezkedni.

Másra? Na, nem éppen valami új állattal kísérleteznének, hiszen a juhászat hagyományos Zsámbékon, s a sertést is olyan állatnak találják, amellyel változatlanul foglalkozni kívánnak.

Tavaly 2100 bárányt adtak el, mind exportra ment, de az ágazat gazdaságossága -szaknyelven- éppen csak a nullszaldón áll. Tehát, ha nem is ráfizetéses, de nyereséget sem ad. Jól tudják azonban Zsámbékon is, hogy a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumban előterjesztés készült a juhászat gazdaságosságának fokozására, amit a közeljövőben tárgyal a Gazdasági Bizottság. Várható, hogy a szarvasmarhát a juh követi a jövedelmezőség megjavításának jelképes létráján. Azt tervezik, hogy -a közelben levő Állattenyésztési Kutató Intézet segítségével- a legjobb juhajtakkal, francia, angol importalapanyaggal keresztezik a tsz állományát. Intenzív juhtenyésztést kívánnak meghonosítani, van lehetőség 2500 hold legelő megteremtésére is. E témakörhöz tartozik, hogy a zsámbéki határban öntözni kívánnak: 10 millió forintba kerül az a víztároló, amelyből 750 holdat lehet -különbön is jó földeket!- öntözni. A Vizügyi Igazgatóság közreműködésével kívánják megvalósítani a tárolót, amely egyszersmind árvízvédekezési célokat is szolgálna.

Megszüntetik az árudákat

A főváros közelsége olyan közgazdasági adottság, amely lehetővé teszi a közvetlen értékesítés megszervezését. Ezt a folyamatot évek óta a legkülönbélebb

fórumokon ösztönzi a mezőgazdasági kormányzat, s mégis, mégis: a termelőszövetkezeti piaci árudák száma nemhogy növekednék -állandóan csökken.

-Néhány éve a szövetséghez tartozó tsz-ek még 74 árudát tartottak fenn a fővárosban, de ma már csak 20-25-öt- mondja dr Kecskeméti Lajos szövetségi titkár.

-1969 óta a II. és X.kerületi tanács 379 százalékos emelkedést hajtott végre helypénzekben- egészíti ki a titkárt Szin Béla. -Mindent összevéve, 4 millió 700 ezer forint árbevételhez jutottunk ugyan tavaly négy pesti árudánkban, nyereséghez azonban már egyáltalán nem. Ellenkezőleg: veszítettük ezen az üzemágon, amelyet április 1-től fel is számolunk.

Az ideai tervek

Részben szóltunk már arról, mit akar abbahagyni, s mit folytatni a szövetkezet 1973-ban. A gazdálkodás egyik legfőbb vonása, hogy egyszerűsítik a termelési szerkezetet. 800 hold gabona, 1000 hold kukorica, 140 hold cukorrépa -ez a növénytermesztés terepe. Évek óta másfél millió forintot költenek gépek vásárlására- az idén sem változik ez az összeg. A Tejipari Vállalattól megvesznek egy épületet, amiben husüzemet kívánnak berendezni: napi 15-20 sertés földolgozása válik lehetővé itt. Megnyitottak egy kőbányát, március elejétől termelnek benne -nyilván jelentős ez az új jövedelmi forrás.

Megnyugtató, hogy a gazdálkodás kockázatainak kiparirozásához 700 ezer forintot helyezett a tsz a biztonsági alapra, ami több a tavalyinál.

Keresztényi Nándor

/ Megjelent a Pest megyei Hirlap 1973.febr.11-i számában. Címe: Zsámbéki zár-
számadás. Szerényen nőtt a jövedelem. Szarvasmarha helyett juhászat?/